

Kapellerpoort 1
6041 HZ Roermond
T (0475) 386 410
E info@nmflimburg.nl
I www.nmflimburg.nl

Triodos bank
IBAN NL 88 TRIO 0212336207
BIC TRIONL2U
KvK 41076356
BTW 0030.42.753.B01

Provincie Limburg
Aan het college van Gedeputeerde Staten
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

Roermond: 27 januari 2020

Betreft: N.a.v. Aanvalsplan Stikstof

Van: Ton Hermanussen

Kenmerk: 20.3 / TH / 305.1.3.4

Geacht college van GS,

Wij hebben grote zorgen over de staat van de natuur in Limburg. Zowel in het landelijk gebied als geheel, in het nationaal natuurnetwerk als binnen N2000-gebieden. De veel te hoge hoeveelheid stikstof-depositie in combinatie met verdroging is op dit moment de grootste bedreiging van de biodiversiteit in Limburg, zowel binnen als buiten de N2000-natuurgebieden. Gevolg is dat kwetsbare en zeldzame vegetaties, ecosystemen en de daarvan afhankelijke fauna ernstig worden bedreigd.

De uitspraak van de Raad van State inzake de PAS in mei 2019 onderstreept de urgentie van dit probleem. In dat kader hebben wij op 16 okt 2019, als belangenbehartigers voor natuur, milieu en landschap, een eerste bestuurlijke gesprek gehad met vertegenwoordiging van GS. Dit gesprek was informatief waarbij werd toegezegd dat wij, gezien ons belang, maandelijks betrokken zouden worden bij de totstandkoming van een Limburgs Actieplan Stikstof.

Het tweede bestuurlijke gesprek vond plaats op 23 januari 2020. Het actieplan dat op de agenda stond ter bespreking was twee dagen daarvoor toegestuurd en de vaststelling in GS werd voorzien op 28 januari 2020.

Gegeven dit tijdsplan hebben wij helaas moeten constateren dat een gedegen inbreng door en betrokkenheid van ons niet heeft plaatsgevonden en dat de nog resterende tijd voor geplande besluitvorming in GS daartoe ook niet meer de mogelijkheid bood. Daarom zijn wij genooddaakt om in plaats van inhoudelijk op het actieplan te reageren, onze gezamenlijke vertrekpunten te delen met u, PS en onze achterban.

In algemene zin pleiten wij voor een integrale aanpak zodat de reductie van de stikstofemissies en de effectgerichte maatregelen in de natuurgebieden ook optimaal bijdragen aan het beperken van verdroging, klimaatadaptatie, het verbeteren van de biodiversiteit en de gezondheid en het beperken van de overlast in de veeteelt zoals stank en fijnstof. Mede daarom is het essentieel dat vanuit alle relevante sectoren de belangrijkste stakeholders gezamenlijk tot oplossingen komen waarbij we graag u zien in de rol als regisseur en tegelijkertijd als toezichthouder voor de natuurwetgeving.

Wij hebben een aantal essentiële vertrekpunten geformuleerd;

1. **Biodiversiteit als centrale doelstelling.** Een overkoepelende visie (stip op de horizon) vooraf is essentieel. Waar werken we naar toe? Wat is de gezamenlijke opdracht aan de op te zetten gebiedstafels? Wat ons betreft zou het streven moeten zijn om de biodiversiteit in heel Limburg op peil te brengen door aan te sluiten bij het actuele EU-streven om te komen tot een gezonde leefomgeving met 30% beschermde natuur omgeven door natuur-inclusieve (kringloop-)landbouw.
2. **Een samenhangend pakket.** Voorgaand vertrekpunt lukt alleen als én een forse stikstofreductie wordt gerealiseerd én het hydrologische systeem versneld wordt hersteld én de EHS van voor de bezuinigingen versneld en volledig wordt gerealiseerd.
3. **Een meerjarig programma met “smart”-doelen.** Om die visie te bereiken is een meerjarig programma nodig waarin heldere en meetbare doelen zijn geformuleerd, in het bijzonder in termen van stikstofreductie. Gezien de omvang van deze opgave ligt het voor de hand het grootste deel van de emissiereductie ten goede te laten komen aan de natuur. Het voornemen dat te beperken tot 30% kunnen wij niet plaatsen in het kader van de reeds zeer hoge overschrijding op dit moment. Wat ons betreft is de urgentie zo hoog dat het streven zou moeten zijn om in 2035 te voldoen aan de kritische depositiewaarden per natuurdoeltype.
4. **Generieke maatregelen zijn een must.** Voor ons is duidelijk (en aantoonbaar) is dat vooral generieke maatregelen nodig zijn om de gewenste reductie te bereiken en daarmee de natuur duurzaam te herstellen. Het zwaartepunt moet dan ook liggen op generiek beleid. Het beperken van emissiebronnen alleen of vooral nabij N2000 gebieden zal plaatselijk helpen, maar is onvoldoende om de totale depositie voldoende naar beneden te krijgen.
5. **Herstel de hydrologie van natuurgebieden.** Inmiddels is ook aangetoond dat hydrologisch systeemherstel in en nabij natuurgebieden cruciaal is voor een gunstige staat van instandhouding van de beschermde habitats. Herstel van het hydrologisch systeemherstel en stikstofreductie zijn beiden nodig om duurzaam natuurherstel te bereiken.
6. **Gebiedsgerichte maatregelen snel inzetten.** Gebiedsgericht aan de slag gaan rondom natura2000 is een belangrijke aanvullende maatregel en moet zo snel mogelijk resultaat opleveren. Bepaal vooraf per gebied wat de noodzakelijke stikstof reductie is op basis van de specifieke eisen/aard van het betreffende natuurgebied. Definieer een zoekgebied rondom Natura2000-gebieden van 5 km waarin versneld zoveel mogelijk stikstofbronnen worden aangepakt en de waterhuishouding wordt hersteld. Afhankelijk van de kwetsbaarheid van het natuurgebied kan het zoekgebied groter of kleiner zijn. Combineer dit met het versneld transformeren van de huidige landbouw naar natuur-inclusieve (kringloop)landbouw en landschapsherstel.
7. **Streven naar een robuuste Limburgs natuurnetwerk.** Om de Limburgse Natuur robuuster te maken is het onvoldoende alleen de Natura2000-gebieden aan te pakken. Realisatie van het EHS-plan van voor de bezuinigingen en herijkingen (doorgevoerd na de economische crisis van 2008) is noodzakelijk om een robuust natuurnetwerk te realiseren.
8. **Natuurherstel als overbruggingsmaatregel.** Zolang de kritische depositiewaarden niet bereikt zijn en het hydrologisch herstel niet is gerealiseerd, neemt de stikstofophoping in natuurgebieden netto toe. Dat betekent dat nog langjarig natuurherstel als overbruggingsmaatregel nodig is om te voorkomen dat natuurdoeltypen en ecosystemen definitief verdwijnen. Wij willen ons daar voor inspannen ervan uitgaande dat er ondertussen gezamenlijk aan structurele oplossingen wordt gewerkt en monitoring uitwijst dat (tussentijdse) resultaten gehaald worden.

Wij gaan graag op de uitnodiging in om met u en alle relevante stakeholders gezamenlijk aan de gebiedstafels versneld de problemen in de natuur in relatie tot stikstof en hydrologie te bespreken en tot concrete oplossingen te komen. Wij doen dat als een volwaardige partner met inzet van onze deskundigheid, betrokkenheid en gebiedskennis. Voor ons is het essentieel dat het voor de gebiedstafels vanaf het begin duidelijk is wat de opgave is (visie en “smart”-doelen) en dat die opgave recht doet aan de slechte staat van de natuur in Limburg. Op dit moment kunnen wij nog niet inschatten wat het komende proces betekent in relatie tot de omvang en inzet vanuit onze organisaties.

Wij vonden het juist u nu met deze brief te informeren wat voor ons de meest essentiële vertrekpunten zijn waarvoor wij ons, als belanghebbenden voor natuur, milieu en landschap in het komende proces zullen hardmaken.

Met vriendelijke groet,
Mede namens Het Limburgs Landschap, Natuurmonumenten, Bosgroep Zuid NL en Staatsbosbeheer,

Ton Hermanussen
(directeur Natuur en Milieufederatie Limburg)